ดุลยภาพและความพอดีในการดะอฺวะฮฺ

[ไทย – Thai – تايلاندي]

ชัยคฺ มุหัมมัด บิน ศอลิหฺ อัล-อุษัยมีน

แปลโดย : อัสรัน นิยมเดชา

ตรวจทานโดย : ซุฟอัม อุษมาน

ที่มา : **www.al-islam.com**

2013 - 1434

IslamHouse.com

الاعتدال في الدعوة

« باللغة التايلاندية »

الشيخ محمد بن صالح العثيمين

ترجمة: عصران نيومديشا

مراجعة: صافي عثمان

المصدر: موقع الإسلام www.al-islam.com

2013 - 1434

ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ผู้ทรงเมตตา ปรานียิ่งเสมอ

ดุลยภาพและความพอดีในการดะอฺวะฮฺ

มวลการสรรเสริญเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ พวกเราขอสรรเสริญพระองค์ ขอความช่วยเหลือจากพระองค์ และขออภัยโทษต่อพระองค์ ขออัลลอฮฺทรงคุ้มครองพวกเราให้รอดพ้นจากความชั่วร้ายที่เกิดจากตัวเราและการงานของเรา ผู้ใดที่อัลลอฮฺทรงชี้นำทางจะไม่มีผู้ใดทำให้เขาหลงทางได้ และผู้ใดที่พระองค์ทรงทำให้เขาหลงทางก็ไม่มีผู้ใดชี้นำทางเขาได้ ฉันขอปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺเพียงองค์เดียว ไม่มีภาคีใดๆสำหรับพระองค์ และฉันขอปฏิญาณว่ามุหัมมัดเป็นบ่าวของอัลลอฮฺและเป็นศาสนทูตของพระองค์ อัลลอฮฺได้ทรงส่งท่านมาด้วยทางนำและศาสนาแห่งสัจธรรม โดยท่านได้ประกาศเผยแผ่สารนั้น และได้ปฏิบัติหน้าที่ในการตักเตือนชี้แนะประชาชาติของท่าน ทั้งยังได้ต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺอย่างมุ่งมั่นกระทั่งสิ้นลมหายใจ ขอศานติและคำอำนวยพรจากพระองค์จงประสบแด่ท่าน วงศ์วานมิตรสหายของท่านตลอดจนผู้ที่ยึดถือตามพวกท่านเหล่านั้นตราบจนวันกิยามะฮฺ

นับเป็นโอกาสอันดีที่ข้าพเจ้าได้มาพบปะพูดคุยกับท่านทั้งหลาย ในหัวข้อที่มีความสำคัญต่อพี่น้องมุสลิมทุกคน นั่นคือเรื่องของการดะอฺวะฮฺเชิญชวนผู้อื่นสู่หนทางของอัลลอฮฺ

อัลลอฮฺ ตะอาลา ตรัสว่า

﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ وَعَمِلَ صَٰلِحًا وَقَالَ إِنَّنِى مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ ﴾ [فصلت: ٣٣]

ความว่า "และผู้ใดเล่าจะมีคำพูดดีเลิศยิ่งไปกว่าผู้เชิญชวนไปสู่อัลลอฮฺ และปฏิบัติการงานที่ดี และกล่าวว่าแท้จริงฉันเป็นคนหนึ่งในบรรดาผู้นอบน้อม" (ฟุศศิลัต: 33)

คำถามในอายะฮฺนี้เป็นเชิงปฏิเสธ โดยมีความหมายว่า "ไม่มีผู้ใดที่มีคำพูดดีเลิศยิ่งกว่า" ซึ่งการใช้รูปประโยคคำถามกับสิ่งที่ต้องการปฏิเสธนั้น เป็นการสื่อถึงข้อเท็จจริงสองประการคือ

หนึ่ง: สิ่งนั้นไม่มีอยู่

สอง: เป็นการท้าทายผู้รับสารให้นำสิ่งดังกล่าวมาแสดง กล่าวคือคำถามในที่นี้แฝงการท้าทายไว้ เป็นการสื่อในทำนองว่า "ถ้าเจ้ามีสิ่งอื่นใดที่ดีกว่านี้ก็จงนำมา" ซึ่งเราก็จะตอบว่า "ไม่มีผู้ใดจะมีคำพูดที่ดียิ่งไปกว่าผู้ที่ดะอฺวะฮฺเชิญชวนสู่หนทาง

ของอัลลอฮฺ และปฏิบัติการงานที่ดี รวมทั้งได้กล่าวว่าฉันเป็นคนหนึ่งจากบรรดามุสลิม”

การดะอฺวะฮฺสู่หนทางของอัลลอฮฺนั้น หมายถึงการเรียกร้องเชิญชวนผู้อื่นให้ยึดมั่นในศาสนาของอัลลอฮฺ อันเป็นหนทางสู่ความเมตตาของพระองค์ ทั้งนี้ การดะอฺวะฮฺของบรรดาเราะสูลนั้นครอบคลุมสามสิ่งดังต่อไปนี้

ประการแรก: การรู้จักอัลลอฮฺ ผ่านพระนามอันไพจิตรและคุณลักษณะอันสูงส่งของพระองค์

ประการที่สอง: การรู้จักบทบัญญัติของพระองค์

ประการที่สาม: การรู้ถึงผลบุญซึ่งเป็นรางวัลสำหรับผู้ที่เชื่อฟัง และบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

ทั้งนี้ การดะอฺวะฮฺเชิญชวนสู่หนทางของอัลลอฮฺนั้นถือเป็นองค์ประกอบสำคัญข้อหนึ่งของการงานที่ดีงาม อัลลอฮฺ ตะอาลา ตรัสว่า

﴿ وَٱلۡعَصۡرِ ۝١ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَفِي خُسۡرٍ ۝٢ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلۡحَقِّ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلصَّبۡرِ ۝٣ ﴾ [العصر: ١-٣]

ความว่า "ขอสาบานด้วยกาลเวลา แท้จริงมนุษย์นั้นอยู่ในการขาดทุน นอกจากบรรดาผู้ศรัทธาและกระทำความดีทั้งหลาย

และตักเตือนกันและกันในสิ่งที่เป็นสัจธรรม และตักเตือนกันและกันให้มีความอดทน" (อัล-อัศรฺ: 1-3)

การสนับสนุนและส่งเสริมกันในสิ่งที่เป็นสัจธรรมนั้นจำเป็นจะต้องมีการชักชวนผู้อื่นสู่หนทางที่ถูกต้อง เช่นเดียวกับการส่งเสริมให้อดทน ที่จะต้องมีการเชิญชวนให้อดทนต่อการดำรงไว้ซึ่งศาสนาของอัลลอฮฺ ทั้งในสิ่งที่เป็นเรื่องหลักสำคัญและส่วนที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อย

(การดะอฺวะฮฺ: ระหว่างสองฝ่ายที่สุดขั้วกับฝ่ายที่ยึดความพอดี)

เราจะเห็นว่าผู้ที่ทำงานดะอฺวะฮฺในปัจจุบันนั้นอาจแบ่งออกได้เป็นสามประเภท โดยสองประเภทแรกเป็นกลุ่มสุดขั้วในขณะที่อีกกลุ่มเลือกเดินสายกลางอย่างเที่ยงธรรม

กลุ่มสุดขั้วที่ว่านั้น **ฝ่ายหนึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสุดโต่งเกินเลย** กล่าวคือดาอีย์ผู้ทำการเชิญชวนบางคนอาจมีความเคร่งครัดในศาสนาสูง จึงหวังที่จะให้ผู้อื่นปฏิบัติตามหลักการศาสนาทุกกระเบียดนิ้ว โดยไม่ผ่อนปรนแม้จะเป็นสิ่งที่ศาสนาอนุญาตให้ผ่อนปรนได้ ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อเขาเห็นข้อบกพร่องของผู้อื่นซึ่งเป็นเรื่องมุสตะหับ *(ส่งเสริมให้กระทำแต่ไม่*

ถึงขั้นวาญิบ – ผู้แปล) เขาก็จะโกรธเป็นฟืนเป็นไฟ และเลือกตักเตือนผู้คนเหล่านั้นด้วยกิริยาวาจาที่แข็งกร้าวและหยาบกระด้าง ราวกับว่าพวกเขาละทิ้งสิ่งที่เป็นข้อบังคับทางศาสนาเลยทีเดียว ตัวอย่างในเรื่องนี้ก็เช่น

ตัวอย่างแรก: ชายคนหนึ่งเห็นบางคนละหมาดโดยไม่นั่งพักสั้นๆในจังหวะที่จะลุกขึ้นยืนละหมาดต่อในร็อกอัตที่สองหรือร็อกอัตที่สี่ ซึ่งนักวิชาการเรียกว่าการนั่ง "อิสติรอหะฮฺ" ในขณะที่ตัวเขาเห็นว่าการนั่งในลักษณะนี้ถือเป็นสุนนะฮฺที่ควรปฏิบัติ แต่เขากลับเกรี้ยวกราดใส่ผู้ที่ไม่ปฏิบัติและถามว่า "ทำไมคุณไม่ปฏิบัติสิ่งนี้?" ทั้งนี้ด้วยถ้อยคำวาจาที่ส่อให้รู้สึกประหนึ่งว่าเขามองเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องวาญิบ ทั้งที่นักวิชาการมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่าการนั่งในลักษณะดังกล่าวไม่ถือเป็นวาญิบ เพียงแต่มีความเห็นแตกต่างกันเป็นสามทัศนะดังนี้

ทัศนะแรก: เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้กระทำในทุกกรณี

ทัศนะที่สอง: ไม่ส่งเสริมให้กระทำในทุกกรณี

ทัศนะที่สาม: ส่งเสริมให้กระทำในกรณีของผู้ที่มีความจำเป็น เพื่อที่จะไม่เป็นการลำบากสำหรับเขา เช่น ผู้สูงอายุ ผู้เจ็บป่วย ผู้ที่มีอาการเจ็บเข่า หรือกรณีอื่นๆที่ใกล้เคียง

ซึ่งบางคนเข้มงวดในเรื่องดังกล่าวจนเกินเลยไป ราวกับว่าเป็นสิ่งที่วาญิบต้องกระทำ

ตัวอย่างที่สอง: บางคนเมื่อเห็นผู้อื่นละหมาดโดยที่เมื่อเงยหน้าขึ้นจากการรุกูอฺแล้ววางมือขวาทาบลงบนมือซ้าย ก็กล่าวประณามเขาว่า "สิ่งที่คุณทำเป็นบิดอะฮฺ! ที่ถูกต้องคือคุณต้องปล่อยมือแนบข้างตัว การเอามือวางทาบอกเช่นนี้ถือเป็นบิดอะฮฺและข้อผิดพลาดที่น่ารังเกียจ" ทั้งที่ประเด็นนี้เป็นเรื่อง "อิจญ์ติฮาดิยะฮฺ" *(ประเด็นที่อาจมีมุมมองต่างกันได้ขึ้นอยู่กับความเข้าใจที่มีต่อตัวบท- ผู้แปล)* ซึ่งในความเป็นจริงแล้วตัวบทหลักฐานที่มีอยู่อาจสนับสนุนทัศนะที่ว่าเมื่อเงยขึ้นจากรุกูอฺให้วางมือทาบอกเหมือนท่ายืนก่อนรุกูอฺมากกว่าก็เป็นได้ ดังความเข้าใจจากหะดีษซึ่งบันทึกโดยอัล-บุคอรีย฿ จากท่านสะฮฺล์ บิน สะอัด เราะฎิยัลลอฮุอันฮฺ กล่าวว่า "พวกเราถูกสั่งใช้ให้ละหมาดโดยวางมือขวาทาบลงบนแขนซ้าย" (บันทึกโดยอัล-บุคอรีย฿: 707)

ตัวอย่างที่สาม: บางคนตำหนิผู้ที่เคลื่อนไหวในละหมาด แม้จะเป็นการเคลื่อนไหวเพียงเล็กน้อยและเป็นกรณีที่อนุญาตในทำนองที่มีปรากฏในตัวบทหะดีษก็ตาม โดยเขา

ตำหนิผู้นั้นอย่างรุนแรงกระทั่งกลายเป็นประเด็นหลักที่ใช้ตำหนิและโจมตีคนกลุ่มนั้น ทั้งที่การเคลื่อนไหวเล็กน้อยนั้นถือว่าเป็นที่อนุญาต จากแบบฉบับของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ก็ปรากฏชัดเจนว่ามีกรณีที่คล้ายคลึงกันหรือมากกว่าด้วยซ้ำ สิ่งนี้ถือเป็นความเข้มงวดจนเกินเลย

ครั้งหนึ่งท่านอบูญุหัยฟะฮฺ เราะฎิยัลลอฮุอันฮฺ ซึ่งเป็นเศาะหาบะฮฺผู้มีเกียรติท่านหนึ่ง ยืนละหมาดโดยที่มือจับบังเหียนม้าไว้ เมื่อม้าเดินไปข้างหน้า ท่านซึ่งละหมาดอยู่ก็ขยับตัวตามทีละนิดกระทั่งเสร็จสิ้นการละหมาด ระหว่างนั้นมีชายคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้ที่เข้มงวดเกินเหตุเห็นเหตุการณ์ เขาจึงกล่าววิจารณ์เชิงตำหนิว่า “พวกท่านดูสิ่งที่ชายคนนี้ทำสิ!”เมื่อท่านให้สลามเสร็จสิ้นจากการละหมาด ท่านก็อธิบายให้ชายคนนั้นเข้าใจว่าสิ่งที่เขาเห็นนั้นถือเป็นสิ่งที่อนุญาตให้กระทำได้ เพราะถ้าหากท่านปล่อยม้าของท่านไปมันก็อาจจะเตลิดหายไป และอาจจะตามหาไม่พบจนมืดค่ำ พวกท่านได้ฟังแล้วก็ลองไตร่ตรองให้ดีถึงความเข้าใจในหลักการศาสนาของเศาะหาบะฮฺท่านนี้ และความไม่ยุ่งยากซับซ้อนของบทบัญญัติอิสลาม

ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เองก็เคยนำละหมาดโดยอุ้มอุมามะฮฺหลานสาวของท่าน (บุตรีของท่านหญิงซัยนับ) ไปด้วย เมื่อท่านจะก้มลงสุญูดท่านก็วางเธอลง แน่นอนว่าการกระทำเช่นนี้ถือเป็นการเคลื่อนไหว นอกจากนี้การที่ท่านเป็นผู้นำละหมาดนั้น การกระทำของท่านอาจทำให้ผู้ละหมาดตามต้องเหลือบมองเพื่อดูว่าท่านทำอย่างไรกับเด็กน้อยคนนี้ แต่ถึงกระนั้นท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ผู้มีความยำเกรงอัลลอฮฺและมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด ก็ยังกระทำเช่นนั้น

อีกตัวอย่างหนึ่ง: ครั้งหนึ่งเศาะหาบะฮฺสามท่านรวมตัวกันเพื่อไปสอบถามถึงการงานที่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ปฏิบัติในยามที่อยู่ตามลำพัง เมื่อได้รับคำตอบแล้วประหนึ่งว่าพวกท่านรู้สึกว่าสิ่งที่ท่านนบีปฏิบัตินั้นน้อยไปหน่อย พวกท่านกล่าวจึงว่า “ก็ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้รับการอภัยโทษสำหรับทุกบาปความผิดในอดีตที่ผ่านมาและในอนาคตต่อไปแล้วนี่นา ส่วนพวกเราคงจำเป็นต้องปฏิบัติการงานให้มากยิ่งกว่า เพื่อที่อัลลอฮฺจะทรงอภัยให้แก่เรา” บางคนจากกลุ่มนี้กล่าวว่า “ฉันถือศีลอดโดยไม่ละ” คนที่

สองกล่าวว่า “ฉันละหมาดกลางคืนโดยไม่หลับไม่นอน” ส่วนคนที่สามกล่าวว่า “ฉันจะไม่แต่งงาน” เมื่อท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ทราบเข้าท่านก็กล่าวว่า

« أَمَّا أَنَا فَأَصُومُ وَأُفْطِرُ، وَأَقُومُ وَأَنَامُ، وَأَتَزَوَّجُ النِسَاءَ، فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي »[رواه البخاري برقم ٤٧٧٦ ومسلم برقم ١٤٠١]

ความว่า "ส่วนตัวฉันนั้น ฉันถือศีลอดแต่ฉันก็ละ ฉันตื่นละหมาดในยามดึกแต่ฉันก็นอน และฉันก็แต่งงานมีครอบครัว ดังนั้นผู้ใดละทิ้งแบบฉบับของฉันเพื่อแสวงหาสิ่งอื่นใด ก็ไม่ถือว่าเขาผู้นั้นอยู่บนแนวทางของฉัน" (บันทึกโดยอัล-บุคอรียฺ: 4776 และมุสลิม: 1401)

ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าความสุดโต่งในเรื่องศาสนานั้นเป็นสิ่งต้องห้ามและควรหลีกห่าง ไม่ว่าจะเป็นกรณีของการดะอฺวะฮฺเชิญชวนผู้อื่น หรือการงานที่เราปฏิบัติด้วยตนเอง แต่จำเป็นที่เราจะต้องเดินทางสายกลางด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง ดังที่อัลลอฮฺตะอาลาได้ทรงบัญชาไว้ โดยพระองค์ตรัสว่า

﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِي مُسۡتَقِيمٗا فَٱتَّبِعُوهُۖ وَلَا تَتَّبِعُواْ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمۡ عَن سَبِيلِهِۦۚ ذَٰلِكُمۡ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ١٥٣ ﴾ [الأنعام: ١٥٣]

ความว่า "และแท้จริงนี้คือทางของข้าอันเที่ยงตรง พวกเจ้าจงปฏิบัติตามมันเถิด และอย่าปฏิบัติตามหลายๆทาง เพราะมันจะทำให้พวกเจ้าแยกออกไปจากทางของพระองค์ นั่นแหละที่พระองค์ได้สั่งเสียมันไว้แก่พวกเจ้า เพื่อว่าพวกเจ้าจะยำเกรง" (อัล-อันอาม: 153)

และดังที่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้เคยกล่าวแค่เศาะหาบะฮฺว่า

« لاَ تُطْرُونِي، كَمَا أَطْرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ » [رواه البخاري برقم ٣٢٦١]

ความว่า “พวกท่านอย่าได้สรรเสริญเยินยอฉัน เหมือนกับที่พวกนะศอรอได้เคยสรรเสริญบุตรของมัรยัม” (อัล-บุคอรีย์: 3261)

ครั้งหนึ่งขณะที่ท่านกำลังเดินทางจากมุซดะลิฟะฮฺมุ่งหน้าสู่มินา *(ในพิธีหัจญ์ – ผู้แปล)* ท่านหยิบหินก้อนเล็กๆจำนวนหนึ่งขึ้นมาแล้วกล่าวว่า

« بأمثال هَؤُلَاءِ فَارْمُوا، وَإِيَّاكُمْ وَالْغُلُوَّ فِي الدِّينِ » [رواه النسائي برقم ٣٠٥٧]

ความว่า “พวกท่านจงเลือกขว้างด้วยหินขนาดประมาณนี้ และจงพึงระวังความสุดโต่งเกินเลยในเรื่องศาสนา” (บันทึกโดยอันนะสาอีย์: 3057)

ในทางกลับกันเราพบว่าบางคนมีความหย่อนยานและบกพร่องในการดะอฺวะฮฺเชิญชวนผู้อื่น คนกลุ่มนี้มักปล่อยให้โอกาสในการดะอฺวะฮฺหลุดลอยไปทั้งที่มีจังหวะเวลาที่เหมาะสม โดยไปหลงเชื่อชัยฏอนที่คอยกระซิบว่า “เวลานี้ยังไม่เหมาะที่จะทำการดะอฺวะฮฺ” หรือ “คนที่ท่านจะดะอฺวะฮฺนั้นไม่มีวันรับฟังท่านหรอก” หรือเหตุผลอื่นๆนานัปการที่ชัยฏอนคอยเป่าหูหลอกล่อให้หมดกำลังใจ และสูญเสียโอกาสไปในที่สุด

ทั้งนี้บางคนเมื่อเห็นผู้ที่ฝ่าฝืนบัญญัติศาสนาด้วยการละทิ้งสิ่งที่เป็นคำสั่งใช้หรือกระทำสิ่งต้องห้าม ก็จะรู้สึกรังเกียจคนผู้นั้น ไม่อยากเข้าใกล้หรือคบหาสมาคมด้วย และคิดว่าคงหมดหวังที่จะเปลี่ยนแปลงเขา ความคิดเช่นนี้ถือเป็นปัญหาเพราะอัลลอฮฺ ตะอาลา ได้ทรงเน้นย้ำให้เราอดทนโดยหวังในผลบุญตอบแทน พระองค์ตรัสแก่ศาสนทูตของพระองค์ว่า

﴿ فَٱصۡبِرۡ كَمَا صَبَرَ أُوْلُواْ ٱلۡعَزۡمِ مِنَ ٱلرُّسُلِ وَلَا تَسۡتَعۡجِل لَّهُمۡۚ كَأَنَّهُمۡ يَوۡمَ يَرَوۡنَ مَا يُوعَدُونَ لَمۡ يَلۡبَثُوٓاْ إِلَّا سَاعَةٗ مِّن نَّهَارِۭۚ بَلَٰغٞۚ فَهَلۡ يُهۡلَكُ إِلَّا ٱلۡقَوۡمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ ٣٥ ﴾ [الأحقاف: ٣٥]

ความว่า "ดังนั้นเจ้าจงอดทน ดังเช่นบรรดาผู้ตั้งจิตมั่นแห่งเราะสูลทั้งหลายได้อดทนมาก่อนแล้ว และอย่ารีบเร่ง (ให้มีการ

ลงโทษ) แก่พวกเขา วันที่พวกเขาจะเห็นสิ่งที่ถูกสัญญาไว้แก่พวกเขานั้น ประหนึ่งว่าพวกเขามิได้พำนักอยู่ในโลกนี้ เว้นแต่เพียงชั่วครู่หนึ่งของยามกลางวันเท่านั้น นี่คือการประกาศตักเตือน ดังนั้น ความหมายนะจะไม่ประสบแก่ผู้ใดนอกจากหมู่ชนผู้ฝ่าฝืนเท่านั้น" (อัล-อะหฺกอฟ: 35)

ดังนั้น จึงจำเป็นที่เราจะต้องอดทนให้มาก เมื่อใดที่รู้สึกท้อใจไปบ้างก็ให้นึกถึงท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เมื่อยามที่ท่านต่อสู้ญิฮาดในหนทางของอัลลอฮฺกระทั่งนิ้วของท่านเป็นแผลเลือดออกจากการสู้รบ ท่านกล่าวแต่เพียงว่า

« هَلْ أَنْتِ إِلَّا إِصْبَعٌ دَمِيتِ ، وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا لَقِيتِ »

ความว่า “เจ้าเป็นเพียงนิ้วมือที่ถูกบาดจนเลือดไหล และสิ่งที่เจ้าพบเจอนั้นก็อยู่ในหนทางของอัลลอฮฺ”

ซึ่งคนกลุ่มที่สองนี้ตรงกันข้ามกับฝ่ายแรก กล่าวคือทั้งที่เขาเห็นความผิดและการละเมิดบัญชาอัลลอฮฺต่อหน้าต่อตา แต่ก็ไม่คิดจะตักเตือนเชิญชวนผู้อื่นให้ยึดมั่นในหลักการศาสนาและหยุดกระทำการฝ่าฝืน ยิ่งไปกว่านั้นเรากลับได้ยินบางคนกล่าวว่า “จำเป็นที่ประชาชาติอิสลามซึ่งละหมาดผินหน้าไปยัง

ทิศกิบลัตจะต้องรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนเดียวโดยไม่มีความแตกต่าง ไม่ต้องมาแบ่งแยกระหว่างผู้ที่อยู่ในแนวทางบิดอะฮฺกับผู้ที่ยึดมั่นในสุนนะฮฺ!" ไม่เป็นที่สงสัยเลยว่าความคิดเช่นนี้เป็นความคิดที่ผิดและอันตรายเป็นอย่างยิ่ง เพราะสัจธรรมความถูกต้องนั้นจำเป็นจะต้องได้รับการจำแนกออกจากสิ่งที่เป็นความเท็จ และต้องแยกแยะระหว่างผู้ที่อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องกับผู้ที่อยู่ในแนวทางที่หลงผิดเพื่อความชัดเจน ทั้งนี้หากว่ามนุษย์ทั้งหมดหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียว แล้วอยู่ร่วมกันภายใต้ร่มเงาแห่งอิสลามดังที่พวกเขาเหล่านั้นกล่าวอ้าง ทั้งที่บางคนจากผู้คนเหล่านั้นลุ่มหลงอยู่ในแนวทางบิดอะฮฺที่อาจถึงขั้นนำพาเขาให้หลุดออกจากกรอบของอิสลามด้วยซ้ำ สภาพเช่นนี้คงไม่มีผู้ใดที่มีความจริงใจในการตักเตือนจะยอมรับได้

ในขณะที่บางคนมีความสามารถที่จะดะอฺวะฮฺเรียกร้องสู่อัลลอฮฺด้วยความรู้และความเข้าใจที่มี แต่เมื่อได้เห็นผู้อื่นบกพร่องในบางเรื่อง พวกเขากลับไม่กล้าที่จะทำหน้าที่นี้เนื่องจากเกรงว่าจะถูกตอบรับด้วยการด่าทอหรือความไม่พอใจต่อการกล่าวเตือนในสิ่งที่เป็นความถูกต้อง พวกเขาจึงมีความบกพร่องและหย่อนยานในการดะอฺวะฮฺเชิญชวนผู้คนสู่หนทาง

ของอัลลอฮฺ ซึ่งคนกลุ่มนี้เมื่อพวกเขามองดูการเคลื่อนไหวของกลุ่มสายกลางที่ยึดมั่นในศาสนาของอัลลอฮฺด้วยความเที่ยงตรง พวกเขาก็จะกล่าวหากลุ่มคนเหล่านั้นว่าเป็นพวกที่หลงทาง หรือเป็นพวกเคร่งครัดสุดโต่ง ทั้งที่พวกเขาเหล่านั้นยืนหยัดอยู่บนสัจธรรม ในขณะเดียวกันเมื่อกลุ่มที่มีความสุดโต่งเกินเลยมองดูกลุ่มที่หย่อนยานนี้ พวกเขาก็จะกล่าวว่าพวกนี้เป็นผู้ที่มีความบกพร่องต่อหน้าที่ และไม่หวงแหนในศาสนาของอัลลอฮฺ!

(แบบฉบับของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม และแนวทางของเศาะหาบะฮฺคือเกณฑ์วัดความเข้มงวดหรือความนุ่มนวลในการดะอฺวะฮฺ)

ด้วยเหตุนี้จึงไม่ควรนำอารมณ์ความรู้สึกและความต้องการของเรามาเป็นเกณฑ์ตัดสินว่ากรณีใดเป็นความเข้มงวดเคร่งครัด และกรณีใดเป็นความนุ่มนวลอ่อนโยน แต่เกณฑ์วัดที่เป็นมาตรฐานคือแบบฉบับของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม และแนวทางของเศาะหาบะฮฺ ซึ่งท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้วางกรอบของสิ่งนี้ไว้อย่างชัดเจนผ่านคำพูด การกระทำ และพฤติกรรมของท่าน ดังนั้น ถ้าสมมติว่าเราตกอยู่ในสถานการณ์ที่จำเป็นต้องเลือกระหว่างความ

เข้มงวดกับความยืดหยุ่นผ่อนปรน โดยที่เราไม่ทราบแน่ชัดว่าวิธีการใดจะก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่า เช่นนี้เราควรเลือกวิธีใด? คำตอบคือเราควรเลือกวิธีที่ยืดหยุ่นและง่ายกว่า เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

« إِنَّ الدِيْنَ يُسْرٌ »[رواه البخاري برقم ٣٩]

ความว่า “แท้จริงศาสนานั้นเป็นเรื่องง่าย” (อัล-บุคอรีย์: 39)

เมื่อท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ส่งท่านมุอาซ และท่านอบูมูซา อัล-อัชอะรีย์ ไปยังเมืองเยเมนท่านได้กล่าวกำชับทั้งสองว่า

« يَسِّرا وَلا تُعَسِّرا، وَبَشِّرا وَلا تُنَفِّرا »[رواه البخاري برقم ٢٨٧٣ ومسلم برقم ١٧٣٣]

ความว่า “ท่านทั้งสองจงทำให้เกิดความง่ายดาย(ในเรื่องศาสนา) อย่าทำให้เกิดความยากลำบาก และจงประกาศสิ่งที่เป็นข่าวดีแก่ผู้คน อย่าทำให้พวกเขาหนีออกห่าง” (บันทึกโดยอัล-บุคอรีย์: 3038 และมุสลิม: 1733)

และเมื่อชาวยิวผู้หนึ่งเดินผ่านท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม แล้วกล่าวแก่ท่านว่า “السَّامُ عَليكَ يَا مُحَمَّد” ซึ่ง

แปลว่า “ขอให้ความตายจงประสบแก่ท่าน” (คำว่า السَّامُ นั้นหมายถึงความตาย) ท่านหญิงอาอิชะฮฺ เราะฎิยัลลอฮุอันฮา ซึ่งนั่งอยู่ด้วยในขณะนั้นก็กล่าวตอบว่า “عَليكَ السَّام واللَعْنَةُ” ซึ่งแปลว่า “ขอให้ความตายและความพินาศจงประสบแก่ท่าน” ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม จึงกล่าวแก่นางว่า

« إِنَّ اللهَ رَفِيْقٌ يُحِبُّ الرِفْقَ، وَإِنَّ اللهَ لَيُعْطِي بِالرِفْقِ مَا لا يُعْطِيْ على العُنْفِ »
[رواه البخاري برقم ٦٥٢٨]

ความว่า “แท้จริงอัลลอฮฺทรงเป็นผู้ที่อ่อนโยนและทรงชอบความอ่อนโยน และพระองค์ทรงให้หลายสิ่งสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอ่อนโยน ในขณะที่ความรุนแรงมิอาจทำให้สิ่งนั้นสำเร็จได้” (บันทึกโดย อัล-บุคอรีย์: 6528)

เมื่อเราพิจารณาดูท่อนสุดท้ายของหะดีษบทนี้ (แท้จริงอัลลอฮฺทรงเป็นผู้ที่อ่อนโยนและทรงชอบความอ่อนโยน และพระองค์ทรงให้หลายสิ่งสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอ่อนโยน ในขณะที่ความรุนแรงมิอาจทำให้สิ่งนั้นสำเร็จได้) เราจะทราบว่าในสถานการณ์ที่ต้องเลือกระหว่างการใช้ความเข้มงวดกับความนุ่มนวล เราควรจะเลือกใช้อย่างหลัง เพราะเราเชื่อมั่นใน

คำพูดของท่านเราะสูล ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ซึ่งถ้าใคร อยากจะเข้าใจสิ่งนี้ก็ให้ลองดูได้ จะเห็นว่าเมื่อคุณใช้วิธีการที่แข็งกร้าวเข้มงวดกับผู้ที่คุณกำลังเชิญชวน เขาก็จะต่อต้านและตีตัวออกห่างทันที ทั้งยังตอบโต้ด้วยความแข็งกร้าวพอๆกัน ถ้าหากเขาเป็นคนธรรมดาที่ไม่มีความรู้เขาก็จะกล่าวว่า “ฉันตามอุละมาอ์ที่มีความรู้มากกว่าคุณเสียอีก” ถ้าเป็นผู้ที่มีความรู้บ้าง เขาก็จะเถียงคุณ แม้จะด้วยสิ่งที่เป็นเท็จอย่างชัดแจ้งซึ่งทั้งคุณและเขาต่างก็รู้ดี แต่เขาก็ยังคงยืนกรานที่จะเอาชนะคุณ ทั้งนี้ก็เพราะเขาไม่รู้สึกว่าคุณมีความนุ่มนวลอ่อนโยน หรือดะอฺวะฮฺเชิญชวนเขาด้วยวิธีการวิธีการที่เหมาะสม และด้วยคำพูดที่ดี ซึ่งสัจธรรมความถูกต้องนั้นมีคนเพียงสองประเภทเท่านั้นที่จะมองไม่เห็น คือคนที่ไม่ยอมรับฟัง กับคนที่หยิ่งจองหอง ส่วนผู้ที่มองหาสัจธรรมอย่างใคร่ครวญและนอบน้อมนั้น เขาจะได้รับการชี้นำทางสู่ความถูกต้องอย่างแน่นอน

และสิ่งหนึ่งที่ถือเป็นความสุดโต่งเช่นกันก็คือในยุคปัจจุบันนี้ เมื่อลูกๆที่เป็นวัยหนุ่มสาวเริ่มมุ่งสู่การปฏิบัติตามสุนนะฮฺเท่าที่สามารถจะทำได้ (อัลหัมดุลิลลาฮฺ) พ่อแม่บางคนกลับสร้างความลำบากใจแก่พวกเขาขณะอยู่ในบ้าน หรือเมื่อ

ต้องการจะทำกิจกรรมต่างๆ บางรายถึงขนาดห้ามไม่ให้เด็กเหล่านั้นทำในสิ่งที่เป็นความดีงาม ทั้งที่สิ่งนั้นมิได้สร้างความเดือดร้อนแก่พ่อแม่หรือตัวของพวกเขาเองเลย บางคนบอกลูกว่าอย่าทำสิ่งที่เป็นสุนัตให้มากนักเลย หรืออย่าถือศีลอดวันจันทร์หรือวันพฤหัสบดีอะไรทำนองนี้ ทั้งที่สิ่งเหล่านี้มิได้สร้างความเดือดร้อนแก่พ่อแม่เลยแม้แต่น้อย และไม่ได้เป็นอันตรายต่อสติปัญญา ร่างกาย หรือการเรียนของลูกเลย

ข้าพเจ้าเกรงว่าการที่พวกเขาห้ามลูกๆของพวกเขาเช่นนี้ อาจจะเข้าข่ายการเกลียดชังสัจธรรมความถูกต้องและบทบัญญัติศาสนา ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้ถือว่าอันตรายยิ่งนัก เพราะการเกลียดชังสัจธรรมและบทบัญญัติศาสนานั้น อาจนำไปสู่ 'ริดดะฮฺ' *(สิ้นสภาพความเป็นมุสลิม – ผู้แปล)* ได้ เนื่องจากอัลลอฮฺ ตะอาลา ตรัสว่า

﴿ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا۟ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَٰلَهُمْ ۝٩ ﴾ [محمد : ٩]

ความว่า "ทั้งนี้เพราะว่าพวกเขาเกลียดชังสิ่งที่อัลลอฮฺทรงประทานลงมา พระองค์จึงทรงทำให้การงานของพวกเขาไร้ผล" (มุหัมมัด: 9)

ซึ่งการงานจะไร้ผลก็ต่อเมื่อเขาผู้นั้นสิ้นสภาพความเป็นมุสลิม ดังที่อัลลอฮฺตรัสไว้ว่า

﴿ وَمَن يَرۡتَدِدۡ مِنكُمۡ عَن دِينِهِۦ فَيَمُتۡ وَهُوَ كَافِرٞ فَأُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ٢١٧ ﴾ [البقرة: ٢١٧]

ความว่า "และผู้ใดในหมู่เจ้ากลับออกไปจากศาสนาของเขาแล้วตายลงในขณะที่เขาเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธาแล้วไซร้ ชนเหล่านี้แหละบรรดาการงานของพวกเขาไร้ผล ทั้งในโลกนี้และปรโลก และชนเหล่านี้แหละคือชาวนรก ซึ่งพวกเขาจะอยู่ในนรกนั้นตลอดกาล" (อัล-บะเกาะเราะฮฺ: 217)

นี่คือตัวอย่างความเกินเลยของผู้ปกครอง ส่วนลูกๆนั้นตราบใดที่พวกเขายังเดินอยู่ในกรอบของศาสนา ก็ไม่ถือเป็นความเกินเลยแต่อย่างใด แต่ในทางตรงกันข้ามก็มีลูกๆบางคนไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง ที่เข้มงวดและแข็งกระด้างกับสมาชิกในบ้านจนเกินไป ถึงขนาดไม่อาจทนรับสภาพของพวกเขาได้ทั้งที่สิ่งที่พวกเขากระทำนั้นยังอยู่ในขอบเขตที่ศาสนาอนุญาตก็ตาม โดยเขาหวังแต่จะให้พ่อ แม่ หรือพี่น้องของเขา

เปลี่ยนแปลงตัวเองให้มีความเคร่งครัดในระดับเดียวกับเขา ซึ่งความคิดเช่นนี้ไม่ถูกต้อง ที่จำเป็นสำหรับคุณคือเมื่อคุณเห็นพวกเขากระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องคุณก็ต้องห้ามปรามพวกเขา แต่ถ้าคุณเห็นพวกเขาบกพร่องในเรื่องที่อาจผ่อนปรนได้ เช่นไม่ปฏิบัติสิ่งที่เป็นสุนัตบางอย่าง เช่นนี้ก็ไม่ควรที่จะเข้มงวดกับพวกเขาจนเกินไป ในเรื่องที่เป็นเรื่องคิลาฟิยะฮฺ *(ประเด็นปัญหาที่อาจมีความเห็นแตกต่างกันได้ - ผู้แปล)* ก็เช่นเกัน ถ้าหากว่าพวกเขายึดทัศนะของนักวิชาการท่านใดท่านหนึ่ง ก็ไม่ควรที่จะไปตำหนิหรือแสดงความเห็นที่รุนแรงต่อพวกเขา

(จุดสมดุลและพอดีระหว่างความสุดโต่งกับความหย่อนยาน)

ดังนั้นจึงจำเป็นสำหรับทุกคนไม่ว่าในฐานะดาอีย์ผู้เชิญชวนไปสู่หนทางของอัลลอฮฺ หรือผู้ทำอิบาดะฮฺต่อพระองค์ ที่จะต้องมีความพอดี ไม่สุดโต่งเกินเลยและไม่หย่อนยาน โดยเลือกยืนหยัดในหลักการศาสนาอย่างเที่ยงธรรม ดังที่อัลลอฮฺได้ทรงบัญชาไว้ว่า

﴿ ۞شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحًا وَٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ وَمَا وَصَّيۡنَا بِهِۦٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓۖ أَنۡ أَقِيمُواْ ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُواْ فِيهِۚ كَبُرَ عَلَى

ٱلْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ۚ ٱللَّهُ يَجْتَبِىٓ إِلَيْهِ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِىٓ إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ
﴿١٣﴾ [الشورى: ١٣]

ความว่า "พระองค์ได้ทรงกำหนดศาสนาแก่พวกเจ้าเช่นเดียวกับที่พระองค์ได้ทรงบัญชาแก่นูหฺ และที่เราได้วะฮีย์แก่เจ้าก็เช่นเดียวกับที่เราได้บัญชาแก่อิบรอฮีม มูซา และอีซา ว่า พวกเจ้าจงดำรงศาสนาไว้ให้มั่นคง และอย่าแตกแยกกันในเรื่องของศาสนา แต่เป็นเรื่องใหญ่แก่พวกตั้งภาคีที่เจ้าเรียกร้องเชิญชวนพวกเขาไปสู่ศาสนานั้น อัลลอฮฺทรงเลือกสำหรับพระองค์ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และทรงชี้แนะทางสู่พระองค์แก่ผู้ที่ผินหน้าสู่พระองค์" (อัช-ชูรอ: 13)

การดำรงศาสนานั้น หมายถึงการปฏิบัติตามหลักการศาสนาอย่างเที่ยงธรรมและมั่นคง ตามแนวทางที่อัลลอฮฺทรงบัญญัติไว้ และที่พระองค์ทรงห้ามมิให้แตกแยกในเรื่องศาสนานั้น ก็เพราะว่าความแตกแยกจะเป็นผลเสียอย่างร้ายแรงต่อประชาชาติอิสลามทั้งในระดับปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มองค์กร

ความแตกแยกนั้นถือเป็นเรื่องที่น่าเศร้าและไม่ควรเกิดขึ้น เพราะเมื่อแตกแยกกันก็จะเป็นดังที่อัลลอฮฺตรัสไว้ว่า

﴿ وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَا تَنَٰزَعُواْ فَتَفۡشَلُواْ وَتَذۡهَبَ رِيحُكُمۡۖ وَٱصۡبِرُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ ٤٦ ﴾ [الأنفال: ٤٦]

ความว่า "และจงเชื่อฟังอัลลอฮฺและเราะสูลของพระองค์เถิด และจงอย่าขัดแย้งกัน จะทำให้พวกเจ้าย่อท้อ และทำให้ความเข้มแข็งของพวกเจ้าหมดไป และจงอดทนเถิด แท้จริงอัลลอฮฺนั้นทรงอยู่กับผู้ที่อดทนทั้งหลาย" (อัล-อันฟาล: 46)

เมื่อผู้คนขัดแย้งแตกแยกพวกเขาก็จะล้มเหลว ขาดพลัง ขาดความเข้มแข็ง และจะกลายเป็นกลุ่มชนที่ไร้ค่าไร้ราคา ซึ่งบรรดาศัตรูอิสลามไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เป็นมุสลิมแต่ภายนอกหรือผู้ที่ประกาศตัวเป็นศัตรูอิสลามทั้งภายนอกและภายในย่อมปีติยินดีกับความแตกแยกนี้ เพราะพวกเขานั่นเองที่เป็นผู้จุดเชื้อไฟแห่งความวุ่นวาย และสร้างความเกลียดชังบาดหมางระหว่างพี่น้องดาอีย์ผู้เชิญชวนไปสู่อัลลอฮฺ

ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นที่เราจะต้องยืนหยัดต่อสู้กับคนเหล่านั้น ที่ต่อต้านอัลลอฮฺตะอาลาและเราะสูลของพระองค์ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม และต่อต้านศาสนาของพระองค์ จำเป็นที่เราจะต้องร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผูกพันรักใคร่

เป็นพี่น้องกันบนพื้นฐานของอัลกุรอานและสุนนะฮฺ ดังเช่นที่บรรพชนยุคสลัฟได้เคยปฏิบัติไว้เป็นตัวอย่างในชีวิตการทำงานและการดะอฺวะฮฺเชิญชวนของพวกท่าน ซึ่งการไม่ยึดหลักพื้นฐานเดิมข้อนี้อาจนำไปสู่ความปราชัยอันใหญ่หลวง

ความแตกแยกนั้นถือเป็นความสำเร็จของเหล่าชัยฏอนทั้งที่เป็นมนุษย์และที่เป็นญิน เพราะชัยฏอนนั้นไม่อยากเห็นผู้ที่อยู่ในสัจธรรมร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่ว่าในเรื่องใด ที่พวกมันต้องการคือทำให้พวกเขาแตกแยก เพราะพวกมันรู้ว่าความแตกแยกคือตัวทำลายความเข้มแข็งที่เกิดจากการมีเอกภาพและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ส่วนหนึ่งจากหลักฐานที่ระบุถึงเรื่องนี้อย่างชัดเจนก็เช่นพระดำรัสของพระองค์ต่อไปนี้

﴿ وَلَا تَنَٰزَعُواْ فَتَفۡشَلُواْ وَتَذۡهَبَ رِيحُكُمۡۖ ﴾ [الأنفال: ٤٦]

ความว่า "และจงอย่าขัดแย้งกัน จะทำให้พวกเจ้าย่อท้อ และทำให้ความเข้มแข็งของพวกเจ้าหมดไป" (อัล-อันฟาล: 46)

﴿وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ تَفَرَّقُواْ وَٱخۡتَلَفُواْ مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلۡبَيِّنَٰتُۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ ١٠٥﴾ [آل عمران: ١٠٥]

ความว่า "และพวกเจ้าจงอย่าเป็นเช่นบรรดาผู้ที่แตกแยกกัน และขัดแย้งกัน หลังจากที่บรรดาหลักฐานอันชัดแจ้งได้มายังพวกเขาแล้ว และชนเหล่านี้แหละ สำหรับพวกเขาคือการลงโทษอันใหญ่หลวง" (อาล อิมรอน: 105)

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمۡ وَكَانُواْ شِيَعٗا لَّسۡتَ مِنۡهُمۡ فِي شَيۡءٍۚ ﴾ [الأنعام: ١٥٩]

ความว่า "แท้จริงบรรดาผู้ที่แบ่งแยกศาสนาของพวกเขา และพวกเขาได้กลายเป็นนิกายต่างๆนั้น เจ้า (มุหัมมัด) หาได้อยู่ในพวกเขาแต่อย่างใดไม่" (อัล-อันอาม: 159)

﴿ ۞شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحٗا وَٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ وَمَا وَصَّيۡنَا بِهِۦٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓۖ أَنۡ أَقِيمُواْ ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُواْ فِيهِۚ ﴾ [الشورى: ١٣]

ความว่า "พระองค์ได้ทรงกำหนดศาสนาแก่พวกเจ้า เช่นเดียวกับที่พระองค์ได้ทรงบัญชาแก่นูหฺ และที่เราได้วะฮีย์แก่เจ้าก็เช่นเดียวกับที่เราได้บัญชาแก่อิบรอฮีม มูซา และอีซา ว่าพวกเจ้าจงดำรงศาสนาไว้ให้มั่นคง และอย่าแตกแยกกันในเรื่องของศาสนา" (อัช-ชูรอ: 13)

จะเห็นว่าอัลลอฮฺทรงห้ามไม่ให้เราแตกแยก และทรงบอกถึงผลเสียอันร้ายแรงที่จะตามมา จึงจำเป็นที่เราจะต้องรวมตัวกันเป็นประชาชาติเดียวกัน มีความเป็นปึกแผ่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แม้ว่าเราจะมีความเห็นที่แตกต่างกันบ้างในบางประเด็นปัญหาหรือในวิธีการบางอย่าง เพราะความแตกแยกนั้นนำมาซึ่งความเสียหาย ความวุ่นวาย และความอ่อนแอ

ในสมัยเศาะหาบะฮฺ เราะฎิยัลลอฮุอันฮฺ ก็มีความคิดเห็นที่ต่างกันแม้ในขณะที่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ยังมีชีวิตอยู่ แต่สิ่งนั้นก็ไม่เคยสร้างความแตกแยกหรือความเคียดแค้นเกลียดชังระหว่างกัน ครั้งหนึ่งท่านนบีศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวแก่เศาะหาบะฮฺว่า

« لا يُصَلِّيَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمُ العَصْرَ إِلا فِي بَنِي قُرَيْظَةَ » [رواه البخاري برقم ٩٠٤ ومسلم برقم ١٧٧٠]

ความว่า “อย่าได้มีคนใดในหมู่ท่านละหมาดอัศรฺ นอกจากที่บนีกุร็อยเซาะฮฺเท่านั้น” (บันทึกโดยอัล-บุคอรีย์: 904 และมุสลิม: 1770)

เศาะหาบะฮฺจึงออกเดินทางจากมะดีนะฮฺไปยังบนีกุร็อยเซาะฮฺ ระหว่างทางเมื่อได้เวลาละหมาดอัศรฺ พวกท่านก็มีความเห็นที่แตกต่างกัน โดยฝ่ายหนึ่งกล่าวว่า เราจะไม่ละหมาดนอกจากที่บนีกุร็อยเซาะฮฺ แม้ว่าตะวันจะลับขอบฟ้าแล้วก็ตาม เพราะท่านเราะสูล ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า "อย่าได้มีคนใดในหมู่ท่านละหมาดอัศรฺ นอกจากที่บนี กุร็อยเซาะฮฺเท่านั้น" ซึ่งพวกเราย่อมต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตาม ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮฺวะสัลลัม ต้องการกระตุ้นให้รีบเร่งเดินทางอย่างไม่ชักช้า แต่เมื่อถึงเวลาละหมาดเราก็ต้องละหมาดในเวลา เมื่อท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ทราบเรื่องท่านมิได้ตำหนิหรือดุด่าว่ากล่าวเศาะหาบะฮฺฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในสิ่งที่พวกท่านเข้าใจ พวกท่านเองก็ไม่ได้แตกแยกขัดแย้งกันเพียงเพราะความเข้าใจที่แตกต่างกันต่อตัวบทหะดีษของท่านเราะสูล ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม จึงจำเป็นที่เราจะต้องหลีกห่างความแตกแยกและรักษาไว้ซึ่งความเป็นประชาชาติเดียวกัน

แต่อาจจะมีบางคนถามว่า "ในกรณีซึ่งผู้ที่เห็นต่างจากเรานั้นเป็นผู้ที่กระทำบิดอะฮฺ เราจะปฏิบัติต่อเขาอย่างไร?"

ก่อนอื่นต้องทราบว่าบิดอะฮฺนั้นมีสองประเภท คือ บิดอะฮฺที่ทำให้พ้นสภาพความเป็นมุสลิม และบิดอะฮฺที่ลดหย่อนลงมาโดยไม่ถึงขั้นทำให้พ้นสภาพความเป็นมุสลิม

ทั้งนี้จำเป็นที่เราจะต้องดะอฺวะฮฺเชิญชวนคนทั้งสองจำพวกนี้ซึ่งประกาศตนเป็นมุสลิม แต่ได้กระทำบิดอะฮฺที่ส่งผลให้พ้นสภาพความเป็นมุสลิมหรือบิดอะฮฺในระดับที่เบากว่า ด้วยการอธิบายชี้แจงสิ่งที่เป็นสัจธรรมความถูกต้อง โดยไม่ตำหนิโจมตีสิ่งที่พวกเขากระทำจนกว่าจะทราบแน่ชัดว่าพวกเขาดื้อดึงและไม่ยอมที่จะรับฟังสิ่งที่เป็นสัจธรรม เนื่องจากอัลลอฮฺ ตะอาลา ได้ตรัสแก่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ว่า

﴿ وَلَا تَسُبُّواْ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ فَيَسُبُّواْ ٱللَّهَ عَدۡوَۢا بِغَيۡرِ عِلۡمٖۗ ﴾ [الأنعام: ١٠٨]

ความว่า "และพวกเจ้าจงอย่าด่าว่าบรรดาสิ่งที่พวกเขาวิงวอนขออื่นจากอัลลอฮฺ แล้วพวกเขาก็จะด่าว่าอัลลอฮฺ เป็นการละเมิดโดยปราศจากความรู้" (อัช-ชูรอ: 108)

ในลำดับแรกเราจึงต้องเรียกร้องเชิญชวนพวกเขาเหล่านั้นให้เข้าใจในสัจธรรมความถูกต้อง อธิบายแจกแจงให้ชัดเจนพร้อมหลักฐาน เพราะคนทั่วไปที่มีจิตใจปกติและเที่ยง

ธรรมจะสามารถรับฟังสิ่งที่เป็นความถูกต้องได้ เมื่อพบว่าพวกเขามีความดื้อดึงและไม่ยอมรับฟัง เราจึงค่อยชี้แจงข้อผิดพลาดและความหลงผิดของพวกเขา อย่างไรก็ตามการชี้แจงข้อผิดพลาดนั้นจะต้องไม่นำไปสู่การโต้เถียงกับพวกเขาเหล่านั้น

ส่วนการปลีกตัวออกห่างและไม่คบหาสมาคมกับผู้ที่กระทำบิดอะฮฺนั้น ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของบิดอะฮฺที่เขากระทำ ถ้าหากเป็นบิดอะฮฺที่ทำให้พ้นสภาพความเป็นมุสลิมก็จำเป็นจะต้องปลีกตัวออกห่างจากคนกลุ่มนี้ แต่ถ้าเป็นบิดอะฮฺที่ลดหย่อนลงมาก็ต้องพิจารณาดู ถ้าเห็นว่าการตัดสัมพันธ์กับพวกเขาก่อให้เกิดประโยชน์ก็ให้ทำได้ แต่ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่น่าจะมีเป็นประโยชน์อันใดก็ควรหลีกเลี่ยง ทั้งนี้เพราะโดยหลักพื้นฐานเดิมนั้นไม่อนุญาตให้ตัดสัมพันธ์ผู้ศรัทธาด้วยกัน เนื่องจากท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

« لا يَحِلُّ لِرَجُلٍ مُؤْمِنٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلاثٍ » [رواه البخاري برقم ٥٧٢٧ ومسلم برقم ٢٥٦٠]

ความว่า “ไม่อนุญาตให้ผู้ศรัทธาโกรธเคืองและตัดสัมพันธ์พี่น้องมุสลิมเป็นเวลาเกินกว่าสามวัน” (บันทึกโดยอัล-บุคอรีย์: 5727 และมุสลิม: 2560)

ดังนั้น จึงไม่อนุญาตให้ตัดสัมพันธ์ผู้ศรัทธาด้วยกัน แม้ว่าเขาผู้นั้นจะเป็นผู้ที่หมกมุ่นในบาปความผิดและการฝ่าฝืนก็ตามหากการตัดสัมพันธ์นั้นไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ แต่ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าอาจเป็นประโยชน์ก็ให้ทำได้ เพราะการตัดสัมพันธ์ไม่คบหาสมาคมด้วยนั้นถือเป็นยารักษาโรคขนานหนึ่ง แต่ถ้าไม่ก่อให้เกิดผลใดๆ มิหนำซ้ำยังทำให้ผู้ที่ถูกตัดสัมพันธ์กระด้างกระเดื่องและถลำลึกลงไปในความผิดและการฝ่าฝืนมากยิ่งขึ้น ก็ไม่มีประโยชน์อะไรที่จะทำ

ซึ่งทางออกของปัญหาที่กล่าวมา หมายถึงปัญหาความแตกแยกนั้น คือการที่เรายึดแนวทางของบรรดาเศาะหาบะฮฺ โดยตระหนักว่าความแตกต่างทางทัศนะและความคิดเห็นอันมีบ่อเกิดจากการ 'อิจญ์ติฮาด' *(การที่อุละมาอ์ใช้ความรู้ความเข้าใจพิจารณาหลักฐานเพื่อให้ได้มาซึ่งหุก่ม –ผู้แปล)* ในประเด็นที่ให้อิจญ์ติฮาดได้นั้น ไม่ควรจะเป็นสาเหตุให้เกิดความแตกแยก ทั้งนี้ในความเป็นจริงแล้วสิ่งนี้อาจถือเป็นความเห็นพ้องกันเสียด้วยซ้ำ เพราะว่าพวกเราทุกคนต่างยึดถือในทัศนะที่เขาเลือกบนพื้นฐานของตัวบทหลักฐาน เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วหลักฐานจึงเป็นสิ่งที่เราทุกคนยึดถือ และที่ยึดถือทัศนะใดทัศนะหนึ่งก็เพราะ

เห็นว่าทัศนะดังกล่าวคือความเข้าใจที่ตรงกับตัวบทหลักฐาน ดังนั้นจึงไม่ควรที่เราจะรู้สึกไม่พอใจต่อพี่น้องของเราที่เห็นต่าง ยิ่งไปกว่านั้นเราควรจะต้องชื่นชมเขาด้วยซ้ำ เพราะการที่เขาเห็นต่างจากเรานั้น ก็เพราะเขาเห็นว่าสิ่งที่เขายึดถือคือความเข้าใจที่ถูกต้องจากตัวบทหลักฐานในมุมมองของเขา

ซึ่งการที่เราจะไปบังคับผู้อื่นให้ยึดตามทัศนะของเรานั้น ก็คงไม่ได้ดีกว่าการที่เขาจะบังคับเราให้ยึดตามทัศนะของเขา ดังนั้นจึงควรทำให้การมีทัศนะที่แตกต่างกันในเรื่องที่วางอยู่บนพื้นฐานของการอิจญ์ติฮาดเป็นสิ่งที่แสดงถึงการมีความเห็นที่สอดคล้องพ้องกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อันจะนำมาซึ่งความดีงามต่างๆมากมาย

ทั้งนี้ ถ้าทุกฝ่ายต่างมีเจตนาที่ดี ก็จะแก้ไขปัญหาได้ไม่ยาก แต่ถ้าเจตนาไม่ดี และต่างฝ่ายต่างยึดติดเห็นดีเห็นงามแต่เฉพาะทัศนะของตนโดยไม่สนใจผู้อื่น เช่นนี้แล้วความสำเร็จก็คงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก

อัลลอฮฺได้ทรงกำชับให้บ่าวของพระองค์มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยพระองค์ตรัสว่า

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢ وَٱعۡتَصِمُواْ بِحَبۡلِ ٱللَّهِ جَمِيعٗا وَلَا تَفَرَّقُواْۚ ﴾ [آل عمران: ١٠٢، ١٠٣]

ความว่า "โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงยำเกรงอัลลอฮฺอย่างแท้จริงเถิด และพวกเจ้าจงอย่าตายเป็นอันขาดนอกจากในฐานะที่พวกเจ้าเป็นผู้นอบน้อม และพวกเจ้าจงยึดสายเชือกของอัลลอฮฺโดยพร้อมกัน และจงอย่าแตกแยกกัน" (อาล อิมรอน: 102-103)

อายะฮฺนี้ช่างเป็นคำเตือนสติที่ลึกซึ้งยิ่งนัก

ขออัลลอฮฺตะอาลาทรงให้ข้าพเจ้าและท่านทั้งหลายได้เป็นส่วนหนึ่งของผู้ที่อยู่ในทางนำและผู้ที่ชี้นำทางสว่างแก่ผู้อื่น เป็นผู้ที่มีคุณธรรมและอุทิศตนเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ดี แท้จริงพระองค์เป็นผู้ทรงโอบอ้อมอารียิ่ง

والحمد لله رب العالمين، وصلى الله وسلم على نبينا محمد، وعلى آله وصحبه أجمعين.

หมายเหตุ บทความนี้เป็นการถอดเทปบรรยายของเชคอัล-อุษัยมีน
จัดทำโดย ฟะฮัด บิน นาศิรฺ บิน อิบรอฮีม อัส-สุลัยมาน